

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Психіатрична пропедевтика

Галузь знань С “Соціальні науки, журналістика та інформація”
Спеціальність С4 “Психологія”
Освітня програма “Психологія” (ОС “Магістр”)
Факультет гуманітарно-педагогічний
Розробник: завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук,
доцент, Ірина МАРТИНЮК

Опис навчальної дисципліни “Психіатрична пропедевтика”

Дисципліна “Психіатрична пропедевтика” обов'язкова в ОП “Психологія”, важлива для формування клінічного мислення психологів, їх уміння розрізняти психічну норму від психічної патології, визначати межі своєї фахової компетенції. Під час її вивчення студенти пізнають основи психопатології, симптоми психічних розладів. Дисципліна забезпечує розуміння сутності порушень психіки; надання інформації про види психічних захворювань, психогенії, аномалії розвитку; розвиток навичок аналізу симптомів розладів психіки та уміння добирати методи психологічно допомоги особистості в залежності від стану її ментального здоров'я.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	С4 Психологія	
Освітня програма	Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	I	I
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	75 год.	110 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	- год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної

дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни “Психіатрична пропедевтика” – ознайомлення здобувачів із основами психопатології, симптомами психічних розладів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність диференціювати психічну норму та психічну патологію, розрізняти симптоми психічних захворювань та розладів психіки;

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній діяльності;
 - ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми в царині психологічної науки й практики;
 - ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності зі збереженням власної ідентичності;
 - ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
 - ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
 - ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами;
 - ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
 - ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою, у тому числі у професійній сфері;
- ### ***спеціальні (фахові) компетентності (СК):***

- СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики;
- СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності;
- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік;
- СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології;
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах;
- СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності;
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПРН 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	денна форма							заочна форма				
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
			л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб
Модуль 1. <i>Загальна психопатологія з основами патопсихології</i>												
Тема 1. Психіатрія як наука	1	7	1	2			4	7	2			5
Тема 2. Розлади сфери чуттєвого пізнання	2	7	1	2			4	7				7
Тема 3. Розлади емоцій та ефекторно-вольової сфери	3	9	1	2			6	9				9
Тема 4. Розлади уваги	4	7	1	2			4	7				7
Тема 5. Розлади пам'яті	5	7	1	2			4	7				7
Тема 6. Розлади мислення та інтелекту	6	9	1	2			6	9		2		7
Тема 7. Розлади свідомості	7	7	1	2			4	7		2		5
Тема 8. Загальні психопатологічні синдроми	8	7	1	2			4	7				7
Разом за модулем 1		60	8	16			36	90	2	4		84
Модуль 2. <i>Види психічних захворювань, психогенії</i>												
Тема 1. Ендогенні	9	7	1	2			4	7		2		5

психічні захворювання												
-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Тема 2. Ендоорганічні психічні захворювання	10	7	1	2			4	7				7
Тема 3. Екзоорганічні психічні розлади	11	8	1	2			5	8				8
Тема 4. Психогенії	12	8	1	2			5	8				8
Разом за модулем 2		30	4	8			18	30		2		28
Модуль 3. <i>Аномалії розвитку</i>												
Тема 1. Розлади особистості	13	10	1	2			7	10				10
Тема 2. Розумова відсталість	14	10	1	2			7	10				10
Тема 3. Розлади психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку; емоційні розлади і розлади поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці	15	10	1	2			7	10	2			8
Разом за модулем 3		30	3	6			21	30	2			28
Усього годин		120	15	30			75	120	4	6		110

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психіатрія як наука	1
2	Розлади сфери чуттєвого пізнання	1
3	Розлади емоцій та ефекторно-вольової сфери	1
4	Розлади уваги	1
5	Розлади пам'яті	1
6	Розлади мислення та інтелекту	1
7	Розлади свідомості	1
8	Загальні психопатологічні синдроми	1
9	Ендогенні психічні захворювання	1
10	Ендоорганічні психічні захворювання	1
11	Екзоорганічні психічні розлади	1
12	Психогенії	1

13	Розлади особистості	1
14	Розумова відсталість	1
15	Розлади психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку; емоційні розлади і розлади поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці	1

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз питань етики та деонтології в психіатричній практиці	2
2	Діагностування розладів сфери чуттєвого пізнання	2
3	Діагностування розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери	2
4	Діагностування розладів уваги	2
5	Діагностування розладів пам'яті	2
6	Діагностування розладів мислення та інтелекту	2
7	Аналіз розладів свідомості	2
8	Аналіз загальних психопатологічних синдромів	2
9	Діагностування симптомів ендогенних психічних захворювань	2
10	Діагностування симптомів ендоорганічних психічних захворювань	2
11	Діагностування симптомів екзоорганічних психічних розладів	2
12	Діагностування симптомів психогенії	2
13	Діагностування симптомів розладів особистості	2
14	Діагностування симптомів розумової відсталості	2
15	Діагностування симптомів розладів психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку, емоційних розладів і розладів поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці	2

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості професійної співпраці психолога та психіатра	4
2	Урахування симптомів розладів сфери чуттєвого пізнання в практиці роботи психолога	4
3	Урахування симптомів розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери клієнта в практиці роботи психолога	6
4	Урахування симптомів розладів уваги в практиці роботи	4

	психолога	
5	Урахування симптомів розладів пам'яті в практиці роботи психолога	4
6	Урахування симптомів розладів мислення та інтелекту в практиці роботи психолога	6
7	Урахування симптомів розладів свідомості в практиці роботи психолога	4
8	Урахування загальних психопатологічних синдромів у практиці роботи психолога	4

9	Урахування симптомів ендогенних психічних захворювань у практиці роботи психолога	4
10	Урахування симптомів розладів ендорганічних психічних захворювань у практиці роботи психолога	4
11	Урахування симптомів розладів екзорганічних психічних розладів у практиці роботи психолога	5
12	Урахування симптомів психогеній у практиці роботи психолога	5
13	Урахування симптомів розладів особистості у практиці роботи психолога	7
14	Особливості психологічної допомоги особам із розумовою відсталістю	7
15	Особливості психологічної допомоги дітям і підліткам із розладами психічного розвитку	7

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, завдань самостійної роботи;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод практико-орієнтованого навчання;

- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод командної роботи.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного “Положення про екзамени та заліки у НУБіП України”.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Загальна психопатологія з основами патопсихології		
Лекція 1.1. Психіатрія як наука	Знання сутності психіатрії як науки та практики. Розуміння етичних принципів роботи психіатра та значення дотримання деонто-логічних вимог. Здатність до співпраці з психіатром.	-
Практична робота 1.1. Аналіз питань етики та деонтології в психіатричній практиці		5
Самостійна робота 1.1. Особливості професійної співпраці психолога та психіатра		5
Лекція 1.2. Розлади сфери чуттєвого пізнання	Знання сутності і видів розладів сфери чуттєвого пізнання. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів відчуттів і сприймань у професійній практиці.	-
Практична робота 1.2. Діагностування розладів сфери чуттєвого пізнання		5
Самостійна робота 1.2. Урахування симптомів розладів сфери чуттєвого пізнання в практиці роботи психолога		5
Лекція 1.3. Розлади емоцій та ефекторно-вольової сфери	Знання сутності і видів розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери у професійній практиці.	-
Практична робота 1.3. Діагностування розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери		5
Самостійна робота 1.3. Урахування симптомів розладів емоцій та ефекторно-вольової сфери клієнта в практиці роботи психолога		5
Лекція 1.4. Розлади уваги	Знання сутності і видів розладів уваги. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів уваги у професійній практиці.	-
Практична робота 1.4. Діагностування розладів уваги		5
Самостійна робота 1.4. Урахування симптомів розладів уваги в практиці роботи психолога		5
Лекція 1.5. Розлади пам'яті	Знання сутності і видів розладів пам'яті. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів пам'яті у професійній практиці.	-
Практична робота 1.5. Діагностування розладів пам'яті		5
Самостійна робота 1.5. Урахування симптомів розладів пам'яті в практиці роботи психолога		5
Лекція 1.6. Розлади мислення та інтелекту	Знання сутності і видів розладів мислення та інтелекту. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів мислення та	-
Практична робота 1.6. Діагностування розладів мислення та інтелекту		5

Самостійна робота 1.6. Урахування симптомів розладів мислення та інтелекту в практиці роботи психолога	інтелекту в професійній практиці.	5
--	-----------------------------------	----------

Лекція 1.7. Розлади свідомості	Знання сутності і видів розладів свідомості. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування розладів свідомості у професійній практиці.	-
Практична робота 1.7. Аналіз розладів свідомості		5
Самостійна робота 1.7. Урахування симптомів розладів свідомості в практиці роботи психолога		5
Лекція 1.8. Загальні психопатологічні синдроми	Знання сутності і видів загальних психопатологічних синдромів. Уміння їх діагностувати. Здатність до урахування загальних психопатологічних синдромів у професійній практиці.	-
Практична робота 1.8. Аналіз загальних психопатологічних синдромів		5
Самостійна робота 1.8. Урахування загальних психопатологічних синдромів у практиці роботи психолога		5
Модульна контрольна робота 1.	Узагальнення набутих знань та умінь.	20
Всього за модулем 1		100

Модуль 2. Види психічних захворювань, психогенії

Лекція 2.1. Ендогенні психічні захворювання	Знання сутності і видів ендогенних психічних захворювань. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до урахування ендогенних психічних захворювань у професійній практиці.	-
Практична робота 2.1. Діагностування симптомів ендогенних психічних захворювань		10
Самостійна робота 2.1. Урахування симптомів ендогенних психічних захворювань у практиці роботи психолога		10
Лекція 2.2. Ендоорганічні психічні захворювання	Знання сутності і видів ендоорганічних психічних захворювань. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до урахування ендоорганічних психічних захворювань у професійній практиці.	-
Практична робота 2.2. Діагностування симптомів ендоорганічних психічних захворювань		10
Самостійна робота 2.2. Урахування симптомів розладів ендоорганічних психічних захворювань у практиці роботи психолога		10
Лекція 2.3. Екзоорганічні психічні розлади	Знання сутності і видів	-

Практична робота 2.3. Діагностування симптомів екзоорганічних психічних розладів	екзоорганічних психічних захворювань. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до	10
Самостійна робота 2.3. Урахування симптомів розладів екзоорганічних психічних розладів у практиці роботи психолога	урахування екзоорганічних психічних захворювань у професійній практиці.	10
Лекція 2.4. Психогенії	Знання сутності і видів психогеній. Уміння вирізняти їх	-

Практична робота 2.4. Діагностування симптомів психогеній	симптоми. Здатність до урахування психогеній у професійній практиці.	10
Самостійна робота 2.4. Урахування симптомів психогеній у практиці роботи психолога		10
Модульна контрольна робота 2.	Узагальнення набутих знань та умінь.	20
Всього за модулем 2		100

Модуль 3. *Аномалії розвитку*

Лекція 3.1. Розлади особистості	Знання сутності і видів розладів особистості. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до урахування розладів особистості у професійній практиці.	-
Практична робота 3.1. Діагностування симптомів розладів особистості		10
Самостійна робота 3.1. Урахування симптомів розладів особистості у практиці роботи психолога		10
Лекція 3.2. Розумова відсталість	Знання сутності і рівнів розумової відсталості. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до урахування розумової відсталості у професійній практиці.	-
Практична робота 3.2. Діагностування симптомів розумової відсталості		10
Самостійна робота 3.2. Особливості психологічної допомоги особам із розумовою відсталістю		10
Лекція 3.3. Розлади психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку; емоційні розлади і розлади поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці	Знання сутності і видів розладів психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку; емоційних розладів і розладів поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці. Уміння вирізняти їх симптоми. Здатність до урахування розладів психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку; емоційних розладів і розладів поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці у	-
Практична робота 3.3. Діагностування симптомів розладів психічного розвитку з початком, специфічним для дитячого віку, емоційних розладів і розладів поведінки, що починаються у дитячому і підлітковому віці		10

Самостійна робота 3.3. Особливості психологічної допомоги дітям і підліткам із розладами психічного розвитку	професійній практиці.	10
Модульна контрольна робота 3.	Узагальнення набутих знань та умінь.	40
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомості для здобувача причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації. Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене за умови погодження з деканатом. Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача залишається вчасне надання таких документів.
Політика щодо академічної доброчесності	Вступаючи на цей курс, здобувачі повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://surl.lujinsbz). Ви повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.
Політика щодо відвідування	Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Навчально-методичне забезпечення:

Психіатрична пропедевтика: ЕНК [для магістрантів спеціальності “Психологія”]. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4627>.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гальчук О. Я. (2012) Клінічна психологія: навч. посіб. Київ: Атіка. 216 с.
2. Максименко С. Д., Чуприков А. П., Прокопович Є. М., Рожкова І. В., Лобанов С. О. (2010) Патопсихологія: навч. посіб. Київ: КММ. 208 с.
3. Максименко С. Д., Цехмістер Я. В., Коваль І. А., Максименко К. С. (2014) Медична психологія: підр. / за заг. ред. С. Д. Максименка. Київ: Вид. дім «Слово». 520 с.
4. Мартинюк І. А. (2008) Патопсихологія: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 208 с.
5. Пропедевтика психіатрії: навч. посіб. / В. В. Огоренко, С. Г. Носов, О. Й. Мамчур, А. В. Шорніков, Р. М. Тимофєєв; за заг. ред. В. В. Огоренко. Дніпро: Ліра, 2024. 24 с.
6. Психодіагностика в клінічній психології: навч. посіб. Уклад.: Співак Л. М., Османова А. М. Київ: Університет «Україна», 2023. 146 с.
7. Римша С. В., Рациборинська-Полякова Н. В. (2025) Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології: навч. посіб. Львів: Видавець ФОП Марченко Т. В. 520 с.

Допоміжні

1. Деменція: навч.-метод. посіб. / О. А. Козьолкін, М. В. Сікорська, І. В. Візір, Ю. М. Нерянова. Запоріжжя: ЗДМУ, 2015. 90 с.
2. Депресія: обличчя та маски. За ред. Н. Долішньої. Львів: Вид-во Мс, 2006. 116 с.
3. Кемпінські А. Пізнання хворого. Пер. з пол. під ред. Долішньої Н. І. Львів: Вид-во Мс, 2004. 122 с.
4. Кемпінські А. Шизофренія. Пер. з пол. під ред. Долішньої Н. І. Львів: Вид-во Мс, 2004. 202 с.
5. МКХ-11 (ICD-11): Розділ «Mental, behavioral or neurodevelopmental disorders». URL: <https://surl.li/cohbty> (дата звернення: 09.06.2026 р.).
6. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. (2023) Психічні розлади воєнного часу: монографія. Київ: Вид. дім Медкнига. 232 с.
7. Clinical descriptions and diagnostic requirements for ICD-11 mental, behavioral and neurodevelopmental disorders. World Health Organization. URL: <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/dcf73611-9e0f-4d5c-85f6-85a58b0da6de/content> (дата звернення: 09.06.2026 р.).

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про психіатричну допомогу». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>
2. Платформа PubMed <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. Платформа Google Scholar <https://scholar.google.com/>
4. Центр здоров'я та розвитку «Коло сім'ї» <https://www.youtube.com/@kolo-simyі>